

Rīgā, 2018.gada 15.jūnijā

Nr.

SAEIMAS PREZIDIJAM

Ilgspējīgas attīstības komisija lūdz iekļaut 2018.gada 21.jūnija Saeimas kārtējās sēdes darba kārtībā lēmuma projektu **“Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda izveidi”**.

Pielikumā: Lēmuma projekts un Ilgtspējīgas attīstības komisijas izskatītais un apstiprinātais lēmums.

Ilgspējīgas attīstības komisijas priekšsēdētāja

Laimdota Straujuma

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS LĒMUMS

Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda izveidi

Latvijas Republikas Saeima, ņemot vērā Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijas lēmumu “Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda izveidi”, uzdod Ministru kabinetam izveidot Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fondu:

- 1) Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda pamatmērķis ir izveidot vienotu inovāciju pārvaldības un tehnoloģiju pārnese ekosistēmu, lai panāktu straujāku un ilgtspējīgu Latvijas tautsaimniecības struktūras transformāciju uz tehnoloģiski ietilpīgāku preču un pakalpojumu ražošanu, no kā labumu gūtu visa sabiedrība;
- 2) ne vēlāk kā līdz 2018. gada 1. novembrim informēt Saeimu par šajā lēmumā noteikto uzdevumu īstenošanas gaitu;
- 3) ne vēlāk kā līdz 2019. gada 1. jūnijam informēt Saeimu par lēmumā noteikto uzdevumu izpildi.

SAEIMAS
ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS KOMISIJAS
LĒMUMS

Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda izveidi

Pieaugot darbaspēka izmaksām, Latvija arvien vairāk zaudēs zemāku izmaksu darbaspēka priekšrocības un standartizēti ražošanas procesi vairs nenodrošinās pietiekami augstu ekonomikas izaugsmi. Turpmāk Latvijas izaugsmes potenciālu noteiks tās spēja izmantot zināšanas gan rūpniecības procesu modernizācijai un biznesa modeļu maiņai, gan tirgū pieprasītu, lietotāju virzītu jaunu produktu un tehnoloģiju attīstīšanai, tostarp prasme radīt un komercializēt idejas un pētnieciskās izstrādnes. Latvijas inovētspēja ir daudz zemāka nekā lielākajai daļai Eiropas Savienības dalībvalstu. Eiropas Komisijas sagatavotajā Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā¹ Latvija ar 58 punktiem ierindojas 23. vietā starp Eiropas Savienības dalībvalstīm. Eiropas Savienības dalībvalstu vidējais rādītājs ir 102 punkti, savukārt abas kaimiņvalstis – Lietuva un Igaunija – ieguvušas 79 punktus. Zemāki inovētspējas rezultāti nekā Latvijai ir tikai Polijai, Horvātijai, Bulgārijai un Rumānijai.²

Nacionālā attīstības plāna 2014.–2020. gadam rīcības virzienā "Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība" norādīts, ka galvenie izaicinājumi ieguldījumu palielināšanai pētniecībā un attīstībā (turpmāk arī – P&A) ir nepietiekams nodarbināto skaits zinātnē un pētniecībā, vāji attīstīta un sadrumstalota zinātnes un pētniecības infrastruktūra, mazs moderni aprīkotu laboratoriju skaits tehnoloģiskas ievirzes projektu īstenošanai, vājš pētījumu rezultātu komercializācijas potenciāls un zinātnes un komercdarbības sektoru neapmierinoša sadarbība, tai skaitā starp Baltijas valstīm P&A darbības sekmīgumu ietekmē iesaistīto pušu sadarbības potenciāls, kā arī nepieciešamība

---

¹ Eiropas Komisijas 2017. gada Eiropas inovācijas rezultātu pārskats. Pieejams: <http://ec.europa.eu/docsroom/documents/23983> (skatīts 25.05.2018.).

² Eiropas Komisijas 2017. gada Eiropas inovācijas rezultātu pārskata interaktīvais rīks. Pieejams: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_lv (skatīts: 25.05.2018.).

radīt lielākas un attiecīgi kompetentākas un spēcīgākas apvienības, šādi stimulējot valsts un privātā sektora kopējos ieguldījumus P&A. Nacionālajā attīstības plānā 2014.–2020. gadam izvirzīts mērķis ieguldījumiem P&A sasniegt 2017. gadā 1,2 procentus no IKP³, bet 2020. gadā – 1,5 procentus. Diemžēl pretēji iecerētajam ieguldījumu līkne attiecībā pret IKP ir lejupejoša, jo 2016. gadā ieguldījumi pētniecībā un attīstībā Latvijā bija vien 0,44 procenti no IKP (Eiropas Savienībā vidēji 2,03 procenti), noslīdot līdz zemākajam rādītājam visā Eiropas Savienībā.⁴

Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisija 2017. un 2018. gadā vairākās sēdēs izskatīja jautājumu par zinātnes un inovāciju ekosistēmu Latvijā. Komisija pieņēma lēmumu par nepieciešamību valdībai sadarbībā ar universitātēm, citām augstākās izglītības iestādēm, zinātniskajiem institūtiem, biznesa pārstāvjiem un finanšu ekspertiem izveidot konsolidētu un saprotamu inovāciju ekosistēmu inovatīvas komercdarbības un zinātnes ilgtermiņa atbalstam. Ir vajadzīga valsts budžeta finansēta un privātā sektora līdzfinansēta vienas pieturas aģentūra – Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonds (turpmāk arī – Fonds), kas darbotos saskaņā ar valdības izstrādātajām programmām vai privāto investoru pasūtījumiem, nodrošinot izmantojamo pētījumu un ražošanas mijiedarbību, lai attīstītu jaunus produktus, tehnoloģijas un inovatīvus pakalpojumus to dažādās attīstības stadijās.

Izveidojot Fondu un paredzot tam pastāvīgu valsts budžeta finansējumu, tiktu veicināta universitāšu, zinātnisko institūtu un industrijas sadarbība pētniecisko izstrādņu komercializācijā, kā arī nodrošināts atbalsts komersantiem to investīcijām P&A un inovācijā, kā rezultātā tiktu radīti produkti ar augstāku pievienoto vērtību, tai skaitā mērogošanas potenciālu tos realizēt globālajos tirgos. Ekonomiski attīstītāko Eiropas Savienības dalībvalstu pieredze rāda, ka šādu fondu izveidošana sekmē zinātnes un tehnoloģiju, tai

---

³ Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=253919> (skatīts 25.05.2018.).

⁴ Eurostat. Pieejams: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8493770/9-01122017-AP-EN.pdf/94cc03d5-693b-4c1d-b5ca-8d32703591e7> (skatīts 25.05.2018.).

*skaitā moderno tehnoloģiju attīstību, veicina ekonomikas izaugsmi un nodarbinātību.*⁵

Nemot vērā minēto, **Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisija nolemj:**

1. Aicināt Latvijas Republikas Saeimu pieņemt lēmumu “Par Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonda izveidi”, kurā tiktu uzdots Ministru kabinetam izveidot Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fondu.
2. Aicināt Ministru kabinetu, veidojot Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fondu, paredzēt, ka:

2.1. Fonda pamatmērķis ir panākt straujāku un ilgtspējīgu Latvijas tautsaimniecības struktūras transformāciju uz tehnoloģiski ietilpīgāku preču un pakalpojumu ražošanu, tādējādi stiprinot Latvijas komersantu pozīcijas eksporta tirgos un spēju iekļauties globālajās produktu piegāžu ķēdēs, no kā labumu gūtu visa sabiedrība. Lai to sasniegtu, nepieciešams izveidot vienotu inovācijas pārvaldības un tehnoloģiju pārneses ekosistēmu, kura ietver:

- 2.1.1. inovāciju atbalsta politikas pārvaldības elementu un politikas atbalsta instrumentu koncentrāciju, izvērtējot esošo iesaistīto institūciju funkcijas, finansējumu un citus pārvaldības jautājumus, tai skaitā nodrošinot skaidru nošķirumu starp fundamentālo un rūpniecisko pētījumu, kā arī eksperimentālo izstrāžu pārvaldības jautājumiem;
- 2.1.2. ekonomikas digitālās transformācijas pārvaldības koncentrāciju – stratēģisko informācijas un komunikācijas tehnoloģiju resursu integrāciju, partnerības veidošanu, tai skaitā stratēģisku sadarbības līgumu slēgšanu ar globālajām tehnoloģiju korporācijām;
- 2.1.3. komercializācijas un valorizācijas⁶ procesiem nepieciešamās tehnoloģiju pārneses, prototipēšanas, testēšanas, tehnoloģiskās pilnveides,

---

⁵ Dānijas Inovāciju fonds: <https://innovationsfonden.dk/en> (skatīts 25.05.2018.); Zviedrijas Inovāciju aģentūra VINNOVA: <https://www.vinnova.se/en/> (skatīts 25.05.2018.); Somijas Izgudrojumu fonds: <http://www.keksintosaatio.fi/> (skatīts 25.05.2018.); Nīderlandes Uzņēmējdarbības aģentūra: <https://www.rvo.nl/> (skatīts 25.05.2018.).

⁶ Valorizācija paredz universitātēs vai citās zinātniskajās institūcijās radīto produktu komercializāciju un lietišķo pētījumu rezultātu popularizēšanu, patentēšanu, ieviešanu un izmantošanu jaunu uzņēmumu dibināšanai.

eksperimentālo partiju izgatavošanas infrastruktūras izveidi, tās darbību nodrošinot uz komerciāliem pamatiem.

2.2. Fonda pamatuzdevumi:

2.2.1. ar ieguldītajiem līdzekļiem nodrošināt ekonomikas izaugsmi un nodarbinātību, pamatā finansējot pētījumus, kuri atbilst Eiropas Komisijas 2014. gadā noteiktās tehnoloģiskās gatavības līmeņu skalas⁷ 4.–8. līmenim. Atsevišķos gadījumos iespējams finansēt arī zemāka tehnoloģiskās gatavības līmeņa pētījumus;

2.2.2. attīstīt un sekmēt pētniecības un komercdarbības sektoru ciešāku sadarbību:

- 1) komersantiem pavērt iespēju pasūtīt fonda līdzfinansētu zinātnisko izpēti inovatīvu produktu, tehnoloģiju un pakalpojumu radīšanā,
- 2) palīdzēt pētniecības organizācijām komercializēt izgudrojumus un pētnieciskās izstrādes,
- 3) atbalstīt zinātnisko institūciju izveidotos jaundibinātos uzņēmumus (*spin-off*),
- 4) sniegt atbalstu zinātnieku radīto inovatīvo izgudrojumu, kas atzīti par komercializējamiem vai derīgiem Latvijas sabiedrībai, globālajiem un sociālajiem izaicinājumiem, veikt priekšizpēti un, kur nepieciešams, prototipēšanu,
- 5) komercializācijas un tehnoloģiju pārneses procesā sniegt uzņēmumiem līdzfinansējumu to pārbaudei un pilnveidošanai,
- 6) sadarbībā ar augstskolām un komercsabiedrībām atbalstīt cilvēkresurusu pētnieciskās kapacitātes paaugstināšanu komercsabiedrībās, tai skaitā industriālo doktoru sagatavošanu,

---

⁷ Eiropas Komisijas izveidotā tehnoloģiskās gatavības līmeņu skala:
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2014_2015/annexes/h2020-wp1415-annex-g-trl_en.pdf (skatīts 25.05.2018.).

- 7) sniegt finansiālu atbalstu jaunajiem zinātniekiem, kuri komercsabiedrībās izstrādā doktora disertāciju par uzņēmuma attīstībai noderīgu tēmu un kuru zinātniskās izstrādes ir nepieciešamas attiecīgā uzņēmuma attīstībai,
  - 8) ar finansiālu atbalstu sekmēt inovācijas ekspertu piesaisti zinātnieku grupām, kuras pievērsušās pētniecisko izstrādņu komercializācijai, lai nodrošinātu šā procesa dinamisku attīstību;
- 2.2.3. piesaistīt investorus Latvijas zinātnieku un komercsabiedrību sadarbības finansēšanā;
  - 2.2.4. līdzfinansēt 2021.–2027. gada Eiropas Savienības vai citu starptautisku fondu pētniecības un inovāciju projektu īstenošanu ar Latvijas partneru dalību;
  - 2.2.5. izveidot fonda programmu virzienus un izstrādāt programmas. Izsludināt projektu pieteikumu atlasī fonda programmu ietvaros un sadarbībā ar Latvijas Zinātnes padomi un finanšu institūciju ALTUM veikt pieteikto projektu zinātnisko un ekonomisko ekspertīzi, atlasot projektus ar visaugstāko komercializācijas potenciālu un zinātību.

2.3. Fonda organizatoriskā struktūra:

Latvijas inovāciju un tehnoloģiju atbalsta fonds ir valsts kapitālsabiedrība, kas strādā Izglītības un zinātnes ministrijas, Ekonomikas ministrijas un Finanšu ministrijas pārraudzībā.

- 2.3.1. Fondu vada valde, kuras sastāvā ir inovāciju un tehnoloģiju pārneses nozares speciālisti;
- 2.3.2. valdes darbu uzrauga padome, kuras sastāvā ir kapitāla daļu turētāju izvirzīti pārstāvji;
- 2.3.3. priekšlikumus Fonda stratēģijai un finansējuma programmām izstrādā Konsultatīvā padome. Tajā var tikt pieaicināti starptautiski atzītu augstskolu, starptautisko kompāniju, kā arī citu starptautiski veiksmīgi funkcionējošu inovāciju fondu pārstāvji;

2.3.4. Fonda darbības mērķu īstenošanu nodrošina trīs valdei padotas struktūrvienības, kuras atbilstoši savai kompetencei:

- 1) organizē komercdarbībai nepieciešamo inovatīvo pētījumu projektu konkursus un ekspertīzi, kā arī koordinē pētījumus fonda līdzfinansētos projektos,
- 2) nodrošina studējošo, doktorantu un zinātnieku iesaistes inovatīvajā darbībā komercsabiedrībās līdzfinansēšanu un darbu ar starptautiskajiem investoriem,
- 3) veicina starptautisko investoru piesaisti Fonda līdzfinansētajiem projektiem un sniedz atbalstu lietišķo pētījumu komercializācijai;

2.3.5. Fonds sadarbojas ar:

- 1) Latvijas Zinātnes padomi, kas pēc Fonda uzaicinājuma var organizēt programmu un pretendentu iesniegto projektu neatkarīgu zinātnisko ekspertīzi,
- 2) finanšu institūciju ALTUM, kas pēc Fonda uzaicinājuma organizē pretendentu projektu ekonomisko ekspertīzi un sniedz atzinumus līdzekļu piešķiršanai. Projektu ekspertīzi iespējams organizēt, izmantojot ES fondu atbalsta programmā "Kompetences centri"⁸ modeli, atbilstoši kuram komersanti un zinātnes pārstāvji apvienojas un padomēs lemj par projektu apstiprināšanu.

2.4. Fonda finansējums:

Fondu finansē no valsts budžeta un piesaistītajiem privātajiem līdzekļiem. Sākot ar 2021. gadu, Fonda ikgadējais finansējums ir ne mazāks par 50 miljoniem *euro*, administratīvajiem izdevumiem nepārsniedzot piecus procentus. Privātā sektora finansējums ir obligāts projektu īstenošanai komercializācijas bloka programmu ietvaros. Iespējami vairāki valsts budžeta līdzekļu finansējuma avoti:

---

⁸ https://www.em.gov.lv/en/eu_funds/ (skatīts 14.06.2018.).

- 1) finansējums kā jauna politikas iniciatīva. Fiskālās telpas ierobežoto iespēju dēļ izvērtēt budžeta programmas un samazināt valsts attīstību maz ietekmējošās programmas,
- 2) finansējums strukturālajai reformai. Izstrādāt un īstenot fiskāli ilgtspējīgas strukturālās reformas inovāciju sistēmas izveidē un zinātnes un pētījumu finansēšanas pilnveidošanā,
- 3) Fonds strādā, lai organizētu privāto līdzekļu piesaisti atsevišķu programmu finansēšanai.

